

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Trismegistus Doctrinæ Christianæ Tertio Continuatus,
Seu Brevis Expositio Sciendorum De Ultima Voluntate
Hominis Christiani In Spiritualibus, Atque Temporalibus,
Methodo Morali-Theologica concinnata, ...**

Mayr, Cherubinus

Salisburgi, [ca. 1735]

§. I. Expositio Doctrinæ Christianæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42295

actibus, uti Humilitatis, Patientiæ, resignationis in Divinam voluntatem &c. augmentari potest; sed quia hæ pagellæ non omnes admittunt, eos relinquo spiritui zelosorum assistentium.

CAPUT III.

De mediis externis perveniendi ad eundem Finem ultimum.

§. I.

Expositio Doctrinæ Christianæ.

Punctum I. *Quæ, & quot sunt media externa propinquiora, per quæ ad ultimum finem pervenitur?*

RESOL. Sunt tria moribundorum Sacramenta, scilicet Pœnitentiæ, Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis, talem inter se ordinem habentia, ut primum spectet ad *viam purgativam*, utpote per se institutum ad purgandam animam à maculis peccatorum mortalium. Alterum ad *viam illuminativam*, quia institutum ad nutrimentum animarum, consistens in gratia ad virtutes provocativa. Tertium, præsup-

suppositô secundô , *ad viam unitivam* , quia hominem, cum Christo per SS. Evcharistiam jam unitum, emundatione à reliquiis peccatorum, proximè expeditum reddit ad accipiendam unionem cum DEO, Fine suo ultimo. De his, quantum ad præsens pertinet, breviter.

Punctum II. *An, quis, & quo jure teneatur, appropinquante vitæ termino, uti Sacramentô Pœnitentiæ?*

- 77 RESOL. I. Quilibet homo baptizatus, qui post acceptam regenerationis gratiam DEUM novo peccato mortali offendisse se meminit, appropinquante vitæ termino, vel animadverso probabili mortis periculo, tenetur ipso Jure Divino ad impetrandam cum DEO reconciliationem uti Sacramentô Pœnitentiæ, per dolorosam illius Confessionem, si non antea confessus fuerit. Ratio est patula ex Concilio Tridentino; Licet enim *Pœnitentia*, ut ait sess. 14. cap. 1. fuerit *universis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam, & justitiam assequendam necessaria*; postquam tamen Dominus à mortuis excitatus, insufflandô in discipulos suos, per illa verba, *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* Joan. 20. instituit Sacramentum Pœnitentiæ, *universa Ecclesia semper intellexit (itâ pergit cap. 5.) institutam etiam esse à Domino*

mino integram peccatorum Confessionem, & omnibus post baptismum lapsis Jure Divino necessariam existere. Atqui hujus Juris & necessitatis tempus neque congruentius, neque urgentius assignari potest, ex communi Theologorum calculo, ipsiusque rationis dictamine, quam articulus, vel probabile periculum mortis: Ergò. Nempè, ut monet Ecclesiasticus cap. 14. *Ante obitum tuum operare justitiam; quoniam non est apud inferos invenire cibum.*

RESOL. II. Eis, qui post acceptam re-78 generationis gratiam in mortale lapsi sunt, & usque huc nondum erecti, etiam necessitate mediæ ad salutem necessarium est, & sufficit, Sacramentum Pœnitentiæ, aut ejus votum. Ita rursus Tridentinum, cujus verba cit. Sess. 14. cap. 2. sunt hæc: *Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse baptismus; sed nondum regeneratis necessarius necessitate mediæ ad salutem & sufficiens est aut ipse baptismus, aut ejus votum, per verba ejusdem in sess. 6. cap. 4. scilicet: quæ quidem translatio (intellige, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum DEI) post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non potest.* Ergò etiam lapsis post baptismum eodem modo

ne-

necessarium est, & sufficiens Sacramentum Pœnitentiæ.

Hoc solum pro instruendis simplicibus advertendum, quòd per *votum Sacramenti* non intelligatur simplex propositum, vel desiderium suscipiendi Sacramentum; nulli enim huic invenitur à DEO promissa remissio peccatorum, nisi inclusum sit in actu contritionis perfectæ, ubi homo memor est suorum peccatorum; vel saltem in actu dilectionis DEI formalis, quæ comprehendit voluntatem observandi omnia DEI mandata, consequenter etiam hoc propositum; & ideo sufficit saltem in homine, actu immemore suorum peccatorum.

- 79 RESOL. III. Etiam si quis per Sacramentum in voto justificationem jam fuerit consecutus, adhuc ex Divino præcepto tenetur Sacramentum Pœnitentiæ, si possit, re ipsa suscipere. Ratio; Quia Concilium, ubi *cap. 5. supra* ait *institutam esse à Domino integram peccatorum Confessionem*, & omnibus post baptismum lapsis jure Divino necessariam; subdit rationem: *Quia Dominus noster Iesus Christus è terris ascensurus ad cœlos, Sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tanquam Præsides & Iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo pro potestate Clavium remissionis, & retentionis peccatorum sententiam pronuntient. Ex quo inferitur, quòd*

quòd licet DEUS homini peccatori perfectè ad ipsum converso in suo foro condonet peccata, dicendo: *Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum*, Luc. 7. præter hoc tamen voluerit eadem peccata ad Sacerdotes suū Vicarios tanquam Judices deferri, ut pro potestate Clavium, quam commisit suæ Ecclesiæ *Matth. 16.* etiam in foro ipsius sententia de ipsis pronuntietur. Imò ex hoc ipso, quòd DEUS peccata remittat intuitu voti suscipiendi Sacramentum, censetur ea remittere non omninò absolutè, sed *sub modo*, id est, onere, obligatione, & quasi tacitò pactò illud suscipiendi, quò tamen justificatio ipsa nullatenus suspendatur. Vide Laymannum *Theol. Mor. lib. 5. tract. 5. cap. 3. n. 4.* & citatos apud ipsum.

Punctum III. *An ergò Pueri, & adulti, solis venialibus obstricti sint exleges à Confessione Sacramentali, etiam in extremo conflictu peragenda?*

RESOL. I. Per se sunt exleges quantum ad istam obligationem, cum Jus Divinum, interpretante Sacra Synodo citatà, aperte sola peccata mortalia ad Tribunal Sacramentale vocet; Jus verò Ecclesiasticum nihil circa Confessionem in articulo mortis disposuerit, nisi de Medicis ad infirmum vocatis, ut ante omnia eum adducant ad Confessionem; alias arcendi ab ingressu

Ec-

Ecclesiæ usque ad congruæ satisfactionis tempus, *cap. cum infirmitas 13. de pœn. & remiss.* Insuper, ut desinant visitare infirmum, si post tres dies monitus de gravitate morbi, Sacramentalem Confessionem suorum peccatorum non fecerit; prout statuit S. Pius V. in *Constitut. super Gregem Domini*, de An. 1566. Quinimmò Ecclesia ipsa Legem suam de Confessione annua non nisi de peccatis mortalibus intelligit, ut habet. unanimis Theologorum consensus.

81 RESOL. II. Est tamen generalis usus, & pia universalis Ecclesiæ hodiernæ consuetudo, ut indiscriminim adulti omnes, etiam pueri doli capaces, ut plurimum ipsi petant, vel, dummodo rationis compotes habeantur, omni admoto lapide adducantur & disponantur ad Confessionem Sacramentalem ante obitum peragendam; nec aliàs refici soleant Sacro Viaticò: etiamsi certum sit, millenos esse, qui pro tunc nullum peccatum mortale habeant, fortè nec habuerint, perseveranter iusti. Huius verò consuetudinis rationabilitas emicat præsertim ex duobus. I. Quia revera nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit. Eccl. 9. quàm facilè enim contingit, ut quis peccaverit etiam graviter per ignorantiam vincibilem, quod nunc non agnoscit? vel licèt peccaverit sciens, modò tamen non record-

detur? Unde si nunc de solis venialibus doleret, æstimans sufficere attritionem, deficiente auxilio Sacramenti periret: quòd si verò accedat Sacramentum, dummodo motivum doloris etiam ad mortalia se extenderit, indirectè etiam ab istis absolutus, salvatur. II. Quia etsi careat culpà mortali, non tamen caret fructu Sacramenti; nam præter remissionem venialium, de quibus dolet, quoad culpam, accipit etiam gratiæ sanctificantis augmentum, jus ad gratias actuales, aliquam remissionem pœnæ temporalis pro illis debitæ, & hæc omnia ex opere operato; ac dein fructum suæ humiliationis, pœnitentiæ, ac devotionis ex opere operantis. Et hinc

RESOL. III. Nisi manifestè constet, ali 82
quem esse mentis impotem, & spiritualium doctrinarum penitus incapacem, aut ita refractarium, ut etiam Sacramenti hujus necessitatem & efficaciam pertinaciter abneget, hujus ultimi conflictus tempore, semper ad absolutionem saltem sub conditione recipiendam disponi debet; quia causa adest necessitatis & utilitatis maximæ, irreverentia Sacramenti verò per conditionem adjectam abstergitur. Non expectet Pastor, donec sollicitetur. Ipsemet ovem graviter infirmam etiam non rogatus visitet, & ad Confessionem deponendam.

F omni

omni possibili suadâ adhortetur. Esto, dicat Passevinus, non teneri Parochum sua sponte venire, nisi quando probabile est, si Sacramenta offerat, receptum iri; eò quia præceptum hoc obliget ad modum correctionis fraternæ, & (ut addit Gobat tract. 1. Theolog. Experim. num. 106.) nulla lex obliget ad actionem inutilem, cap. 2. dist. 4. Hæc te non moveant, bone Pastor; nam alia est regula correctionis communis inter fratrem & fratrem, alia correctionis specialis inter Patrem & filium, ovem & Pastorem. Audi, qualem huic præscribat S. Paulus 2. Tim. 4. *Prædica verbum*, inquit, *instâ opportunè, importunè; argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina; erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus &c.* (ut sunt mundus, caro, dæmon, falsus amor suû &c.) *Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple.* Audistin' ? Etiam si æger obstinatus sanam doctrinam non sustinebit; etiam si à veritate auditum avertet; ad fabulas autem convertetur; **Tu nihilominus vigila, in omnibus labora, ministerium tuum imple.** Ne timeas, quòd actio tua sit futura inutilis; si enim te audièrit, *lucratus eris fratrem tuum.* Matth. 18. si verò te non audièrit, dic cum Jeremia cap. 51. *curavimus Babylonem, & non est*

est sanata, derelinquamus eam, - - quoniam pervenit usque ad cœlum iudicium ejus. Certi estote, quia labor vester non est inanis in Domino. 1. Cor. 15. sed merces vestra multa est in cœlis. Luc. 6.

Punctum IV. Cui è mundo discessurus debeat confiteri?

RESOL. I. Debet confiteri Sacerdoti, hic & nunc jurisdictionem fori Sacramentalis in ipsum habenti. Hæc est resolutio generalis, & de fide; nam quòd debeat esse Sacerdos, contra perversam Lutheri doctrinam definivit Sac. Tridentinum Concil. cit. Sess. 14. cap. 6. illis verbis: *Declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines, præter Episcopos & Sacerdotes, Clavium ministerium perniciosè extendunt.* Quòd autem jurisdictionem hujus Sacramentalis fori in eum, qui confitetur, habere debeat, patet ejusd. Sess. cap. 2. ubi S. Synodus unam ex præcipuis inter Baptismi & Pœnitentiæ Sacramenta differentiam declarat esse hanc, quòd Ministrum posterioris oporteat esse *judicem*, non verò Ministrum prioris: idem cap. 5. & cap. 6. docet, quòd absolutio Sacerdotis non sit solum nudum ministerium, sed *ad instar actûs judicialis*; Atqui in Judice ad exercendum actum judiciale exigitur *jurisdictio*, uti lippis & tonsoribus notum est:

est: ergò. Et ideo ad eum finem, ut quis absolutionem suorum peccatorum obtineat, nunquam licitum fuit, nec licebit, confiteri Laico; & qui hoc scienter faceret, suspectus foret de hæresi Lutherana, sicut & Laicus Confessionem audiens, & pœnitentem absolvere præsumens. Licere tamen potest ad alium finem, nempe ad contritionem cordis magis excitandam, & ut ipsa humilitate, atque erubescentiâ Confessionis commoveatur, flectaturque magis DEI misericordia erga peccatorem, eoque certiùs criminum remissio, non per Laici aliquod ministerium, sed ab ipso DEO solo impetretur. Ità Navarrus in *Comment. ad cap. 1. de Pœnitent. dist. 6.* ubi explicat Augustinum dicentem: *Tanta vis Confessionis est, ut si deest Sacerdos, confiteatur proximo.* Unde si facta fuerit Laico talis Confessio, sive scienter, sive ex errore, etiam communi, cum absolutio ejus valida esse non potuerit, superveniente Sacerdote, Confessio apud eum est repetenda, & absolutio nova impetranda. Vide Clericatum de hoc themate more suo eruditissimè discurrentem in *Decis. de Sacram. Pœnit. decis. 18. per totam.* Jam ad rem propiùs.

84 RESOL. II. Constitutus in mortis articulo, vel evidenti aut probabili ejus periculo, potest confiteri, & Sacramentaliter ab-

absolvi à quolibet Sacerdote (saltèm in Communionem fidelium, & Ordine suo Sacerdotali tolerato) & ab omnibus peccatis ac censuris, jurisdictione illi ob præsentem necessitatem collata à pia Matre Ecclesia. Constat rursus ex Tridentino cit. Sess. 14. cap. 7. ubi inquit: *Veruntamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia DEI custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt.* Cùm igitur, ut ajunt Philosophi, cuilibet potentia activæ correspondeat sua potentia passiva, etiam quilibet pœnitentes ab omnibus Sacerdotibus in articulo mortis à quibusvis peccatis & censuris possunt absolvi, eoque ipso cuilibet ex eis confiteri; Præsertim cùm hæc latissima jurisdictionis extensio non ob favorem Sacerdotum absolventium, sed ob favorem pœnitentium absolvendorum facta sit, *ne hac occasione aliquis pereat.*

Dixi: *Saltèm in Communionem fidelium, & Ordine suo Sacerdotali tolerato;* quia ut refert Fagnanus in cap. *Non est vobis, de Sponsal.* Valentinus quidam Episcopus petiit à Sac. Congreg. Concilii Interpretum declarari, an præallegata verba, cùm sint generalia, ita generaliter sint intelligenda, *ut pœnitentes in articulo mortis constitutos possit in casibus reserva-*

tis absolvere quilibet Sacerdos, etiam excommuni-
 catus, & denuntiatus? Et Sac. Congregatio, cu-
 jus Secretarius per multos annos fuerat,
 idem Fagnanus, censuit non posse; quia commu-
 nis opinio videtur illa, quod tales excommunicati
 non possint, etiam in hoc casu necessitatis. Cum
 Fagnano sentiunt Panormitanus, Clerica-
 tus, Matthæucci, & plures alii, quorum ul-
 timus opinionem contrariam, supposita de-
 claratione illa, judicat nè quidem esse pro-
 babilem, quamvis sit cæterorum DD. fer-
 mē omnium. Hoc equidem non dico; sub-
 scribo tamen, sicuti etiam in tertia, & ulti-
 ma prælectione Tractatum de Sacramentis
 subscripsi exclusivæ Sacerdotum non tole-
 ratorum (per quos hic tam *Excommunicati*
vitandi, quàm *Degradati* intelligi debent.)
 non solum ob præmentionatam Declaratio-
 nem, quæ fors perfectè legalis nondum est;
 sed etiam, & præcipuè ob authoritatem D.
 Augustini suprà, qui (ut refertur cap. 1. de
 pœnit. dist. 6.) loquens de mortis articulo ex-
 pressè subjicit: *Nemo dignè pœnitere potest,*
quem non sustineat unitas Ecclesiæ; ideoque non
petat Sacerdotes per aliquam culpam ab unitate
Ecclesiæ præcisos. & S. Innocentii in cap. *Aria-*
nos, 1. q. 1. dicentis: *Hereticis solum baptismum*
ratum esse permittimus, scilicet ob sumam ejus
 necessitatem. Quæ verba pensans D. Tho-
 mas 3. part. quest. 82. art. 7. ad 2. ait: *Ad se-*
cun-

eundem dicendum, quòd solus baptismus permittitur esse ratus Hæreticis & Schismaticis; quia possunt licitè baptizare in articulo necessitatis; in nullo autem casu licitè possunt Eucharistiam consecrare, vel alia Sacramenta conferre. Et 4. dist. 19. art. 2. quæst. 2. ad 3. inquit eos hoc ipso peccare, qui alia Sacramenta, excepto baptismo, in casu necessitatis ab Excommunicato recipiunt.

Quando igitur Concilium suprà docet, in articulo mortis omnes Sacerdotes habere quoslibet pœnitentes absolvendi plenissimam potestatem, intelligendum est de omnibus Sacerdotibus in unitate Ecclesiæ viventibus, de quibus solis in toto contextu anteriore, & posteriore est sermo, non autem de præcis, & separatis: loquitur quippe de habentibus ordinariam vel delegatam jurisdictionem, cujus Excommunicati non tolerati sunt incapaces, per cap. miramur, & seqq. 24. quæst. 1. Jam ulterius sit

RESOL. III. Præacta facultas confi-86
tendi in articulo mortis cuicunque Sacerdoti, non sic interpretanda est, ut moriturus possit etiam in præsentia Curati, vel ubi facilè advocari potest, confiteri non Curato, & ab eo absolvi; sed solum, quòd tali possit confiteri, & absolvi in defectum Curati, undecunque demum provenientem. Ità Layman cit. tr. 5. cap. 12. num. 14. & ex communi Sylvester, Navarrus, Zambra-
F 4 nus,

rus, Gutierrez, Valentia, Molina, Suarez, Sanchez contra Sà, Rodriquez, & alios multos. Colligitur ex cap. *Presbyter*, 26. *quest.* 6. ubi dicitur: *Presbyter inconsultò Episcopò non reconciliet pœnitentem, nisi absente Episcopo ultima necessitas cogat.* Unde etiam accipitur ratio: nam Concilium Sacerdoti simplici potestatem absolvendi à quibuscunque peccatis in mortis articulo concedit solum jure extraordinario, ob rationem necessitatis, ne hac occasione (si absolutio denegetur) aliquis pereat: Ergò cessante necessitate, cessat hæc extraordinaria potestas, per regulam, quam tradit Abbas in cap. *cùm venerabilis*, de consuet. in fine, ibi: *Cùm aliquid conceditur propter necessitatem, durat concessio, quatenus urget necessitas*; Sed præsente Curato, qui ægrotanti vult ministerium absolutionis impendere, cessat hæc necessitas recurrendi ad Sacerdotem non curatum, propterea, ne hac occasione infirmus pereat: ergò &c. Certè mira licentia, magnæque confusionis parens foret, si morituris, omnium maxime spiritali instructione indigentibus, permisum foret, relicto proprio Pastore, & ab eo commissionem habentibus, cæterisque subsidiariis ab Episcopo approbatis, ad quemvis, etiam imperitum, & non approbatum Sacerdotem, fortè omninò vagabundum, pro beneficio absolutionis recurrere.

RE-

RESOL. IV. Attamen Morituri neque-87
 unt prohiberi, quò minùs, si velint, ad
 deponendam Confessionem advocent Sa-
 cerdotem Regularem, ab Episcopo loci ap-
 probatum, etiam sinè licentia Parochi.
 Ratio clara est; quia non possunt prohibe-
 ri, quin à Regularibus petant id, quod illi
 licitè possunt facere; sed Regulares ab Epi-
 scopo approbati possunt quorumcunque in-
 firmorum Confessiones audire, absque ulla
 Parochi licentia: Ergò. Min. constat ex
 Constitut. Clementis X. quæ incipit: *Su-
 perna*, ed. 1670. in qua Regularium Privile-
 gia circa Sacramentum Pœnitentiæ cæte-
 roquin valdè circumscribuntur; attamen
 ad finem §. 4. adjicitur: *Semel autem simpli-
 citer approbatos posse in Diœcesi Episcopi appro-
 bantis quovis anni tempore, etiam Paschali, &
 quorumcunque etiam infirmorum Confessiones au-
 dire, absque ulla Parochorum vel ipsius Episcopi
 licentia.* Additur: *De qua tamen Confessione
 teneri dictos Religiosos eorundem infirmorum Pa-
 rochum illicò certiore reddere; & hoc posse illis
 ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate au-
 diendi Confessiones præcipi; sufficere tamen, ut cer-
 tioratio hujusmodi fiat saltem per Scripturam,
 apud ipsum infirmum relinquendam.* Ideo ad
 omnia discordiarum zizania devitanda sua-
 derem, ut si contingat Confessarium regu-
 larem vocari ad infirmum in loco, ubi ra-
 rius

rius vocari solent, prius pro sua humanitate & humilitate se, & desiderium Parochiani Parocho insinuet, aut saltem per internuntium insinuari curet; decet enim Viros Religiosos præcipue esse, *nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum.* 2. Cor. 6.

Punctum V. *Quomodo debeat moriturus confiteri?*

88 RESOL. I. Debet confiteri, si possibilitas adsit, eodem modo, quo sanus; imò eò majori diligentia, quò seriusior, & irrevocabilior alea tunc vertitur. Non tamen necessarium est, ut confiteatur generaliter, si confidat se præcedentes confessiones per vitam suam rectè perfecisse; esto consultum sit, ut saltem de gravioribus sceleribus se compendiosè iterum accuset, prout docet proborum, & timoratorum praxis. Debet itaque etiam hæc confessio esse *vera, vocalis, secreta, integra, dolorosa.*

89 RESOL. II. Esto nulla necessitas possit confessionem moribundi tueri, ne sit vera, & dolorosa; à reliquis tamen conditionibus aliquando potest exemptam reddere. I. Ut fiat scriptò, nutibus, vel aliis signis quibuscunque, animum confitendi, aut dolorem internum de se, vel ex intentione moribundi designantibus; puta, ubi vox per acerbitatem morbi interclusa. II.

II. Ut fiat publicè, præsertim quoad peccata minùs infamantia, v. g. in publico Nosocomio tempore contagionis, ubi ad singulos non datur accessus. III. Ut fiat abbreviatè, etiam per solum signum doloris de suis peccatis habiti, cum propter naturalem indispositionè moriturientis aliter fieri non potest. Ubi tamen exigitur votum, seu propositum integrè confitendi, si impedimentum recesserit; & remanet obligatio, cessante impotentia, omnia peccata mortalia explicitè confitendi, etsi quis absolutionem ab illis jam obtinuerit. R. P. Elbel *Theol. Sacram. p. 2. n. 221.* cum Communi.

Punctum VI. *Quando debeat iturus ad Patres confiteri?*

RESOL. Non debet expectare, donec anima sit quasi in egressu; quia hoc nimis, nimis periculosum est, vel quia confessio tunc omnino sit impossibilis, vel quia deficit verus supernaturalis dolor, cum non tam ipse homo peccata deserat, quàm à peccatis deseratur: unde Aug. Ser. 57. de temp. Pœnitentia, inquit, quæ ab infirmo petitur, infirma est; quæ autem à moriente petitur, timeo, ne & ipsa moriatur. Et Scotus 4. dist. 20. q. un. §. In ista questione. Pœnitentiam veram magnum est, secundum Augustinum, cui DEUS inspirat in extremis, si quis est; quia vix, vel nunquam est ali-

aliquis, qui habeat dispositionem de congruo, cui inspiretur. Et quis miretur tepidam esse pœnitentiam inter tot vehementes animi, & corporis angustias tunc prementes, quando etiam sanitatis tempore, ubi minima nos tenet mentis turbatio, statim ad confessionem, & etiam alia pietatis opera nos indispositos profitemur? Adde, quòd ejusmodi etiam se exponat periculo impotentiae ad satisfaciendum præcepto sumendi sacri Viatici. Et ideo gravissima tam Parochis, quam Medicis incumbit obligatio, Patientem sibi commissum tempestivè, & ubi adhuc integer sensuum, & rationis viget usus, minòrque est debilitas, ad recipienda Sacramenta disponendi; quod utinam Catholici tam accuratè, quam hæretici observarent! Experto crede.

Punctum VII. Quid in supplementum impositæ satisfactionis pro pœnis peccatorum facere debeat moribundus?

91 RESOL. Cum non expediat moribundo, aliàs satis afflictò, multam afflictionè addere, hinc discreti Confessarii modicissimas injungere talibus solent pœnitentias; simul tamen elevando, *quidquid boni fecerint, vel mali patienter sustinuerint, in satisfactionem Sacramentalem.* Quod quidem optimo fit consiliò; cum valde probabile sit, per talem elevationem accipere vim remittendi

pœ-

poenas temporales peccatis quoad culpam remissis debitas ex opere operato. Utque adhuc magis releventur dicti infirmi, solent eos solertes Confessarii etiam excitare ad lucrandas Indulgentias plenarias pro articulo mortis, quales ferme in singulis Confraternitatibus lucranda conceduntur, sicuti etiam quibusdam Rosariis, & Numismatibus annexae sunt. Ad quod optime etiam conducet impetrare Absolutionem Generalem, cujusmodi pro articulo mortis Autoritate Apostolica impertitur hic loci Illustriss. Princeps, & Episcopus Chiemensis, & nos Fratres Minores ubivis locorum Chordigeris S. P. N. Francisci. Demum morituriens nitatur unitione suorum dolorum cum doloribus Christi patientis partem quandam satisfactionis pro suis peccatis superaddere.

Punctum VIII. *An, quis, & quo Jure teneatur accipere SS. Evcharistiam per modum Viatici?*

RESOL. I. Omnes fideles adulti, dum in articulum mortis, vel grave mortis periculum incidunt, tenentur ex ipso Jure Divino accipere SS. Evcharistiam per modum Viatici. *Communis.* Existencia praecepti Divini de sumenda Evcharistia patet ex illis verbis Christi Domini Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus san-*

sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et Lucæ 22. Hoc facite in meam commemorationem; quod dictum ad omnes fideles (quamvis differenter pro cuiusque statu) pertinere, colligitur ex Apostolo 1. Cor. 11. Unusquisque suam cœnam præsumit ad manducandum, & Trid. sess. 13. cap. 2. Imò sunt, qui præceptum hoc etiam extendunt ad infideles; quia Capharnaitæ, quibus illa verba à Christo dicta sunt, nisi manducaveritis &c. non erant fideles; hinc volunt, eos speciale peccatum committere, si non procurent baptismum, quò se aptos reddant ad communicandum. Ità Lugo de Eucharist. disp. 16. n. 17. La Croix lib. 6. part. 1. n. 595. Suarez, Vasquez, Coninck, Reginaldus, &c. Quòd autem hoc præceptum liget tempore mortis, constat ex variis Conciliis, ex Niceno I. Can. 12. De his verò, qui recedunt ex corpore, antiquæ Legis regula observabitur etiam nunc; ità ut, si fortè quis recedit ex corpore, necessario vitæ suæ Viatico non defraudetur; quæ verba cum similibus ex Conciliis Bracaren- si, & Carthaginensi IV. referuntur caus. 26. q. 6. idque vetustissimo Catholicæ Ecclesiæ more esse observatum, testatur Tridentinum cit. sess. 13. c. 6. Ex quibus sequitur, obligationem istam esse sub mortali; quia materia est gravis, & valdè conducens ad animæ bonum pro articulo periculosissimo. La Croix cit. n. 605.

RE-

RESOL. II. Isto præcepto sumendi Via-93
tici etiam stringuntur I. pueri, cum ad an-
nos discretionis pervenerint; unde com-
muniter notant DD. pueris moribundis Ev-
charistiam dari posse, & debere in minori
ætate, quam sanis; quia dum sani sunt, agi-
tur tantum de adimplendo præcepto Eccle-
siæ, quæ tempus recipiendæ Communionis
remisit iudicio & arbitrio Confessarii; at
dum sunt constituti in articulo mortis, agi-
tur de adimplendo præcepto Divino, juben-
te omnem fidelem, qui ad annos discretio-
nis pervenerit, hunc Panem Angelorum
manducare. Clericatus de Ven. Euchar. Sa-
cram. decis. 40. n. 5. II. Condemnati ad sup-
plicium mortis, quibus proin tenentur Ju-
dices permittere spatium & moram sumen-
di Communionem pro Viatico, ut etiam
statuit Pius V. in aliquo Motu proprio.
Præterea III. Sacrum Viaticum dandum est
iis, qui post rationis usum inciderunt in
amentiam, ut ex Concil. Carthaginensi de-
ciditur in can. Is qui 8. 26. q. 6. nisi constet,
vel præsumi debeat, aliquem in statu pec-
cati mortalis in amentiam incidisse; vel
subsit periculum irreverentiæ. Laym. lib. 5.
tract. 4. cap. 4. n. 4. IV. Semifatuus, dum-
modo inter cibum spirituales, & profa-
num discernere possint; quò etiam spectant
muti, & surdi à nativitate. Idem n. 5. V.
Ener-

Energumenis, ut docet Concilium Arausicanum *Can. 14.* & D. Thomas 3. p. q. 80. a. 9. ad 2. VI. Etiam ebriis, si ebrietas non sit voluntariè, & culpabiliter contracta, vel saltem de hoc dubitetur. Gobat *cit. Tr. 4. n. 186.*

- 94 RESOL. III. Sunt tamen causæ quædam excusantes à sumendo Viatico. I. Impotentia, qualis etiam censetur esse, si quæ persona nequeat retinere, vel consumere ullum cibum, vel liquorem, sed vel continuo revomat, vel in secessum emittat, de quo vide P. La Croix *cit. n. 551.* & nostrum R. P. Benjamin. Elbel *part. 1. Theol. Sacram. Confer. 15. à n. 123.* II. Si infirmus eadem, vel unâ, duabus, tribus, vel etiam octo diebus citius, quàm in mortis periculum inciderit, communicaverat; licet enim, tunc consulendum, ut rursus Evcharistiam per modum Viatici recipiat, tamen ad id non obligatur: cum præceptum de Evcharistia ante mortem instantem sumenda jam impleverit. Neque obstat, quòd aliquis tunc de morte nihil cogitaverit; quia *articulus mortis* non sumitur à nostra scientia, sed à morte brevì vel immediatè secutura, quæ tunc jam dabatur. Imò potiores DD. apud Gobat *tr. 4. n. 174. § 176.* & La Croix *cit. n. 617.* omnino negant esse licitum, eum, qui

quī manē celebravit, aut ex devotione communicavit, si eadem die incidat in periculum mortis, illā rursus per modum Viatici S. Synaxin sumere; tum quia duplex eadem die Communio est prohibita: tum quia communicandō, quando erat vicinia mortis, jam censetur satisfacisse praecepto Viatici.

Punctum IX. *Quoties, & quomodo Eucharistia per modum Viatici est sumenda?*

RESOL. I. Habendum est pro certo, 95
quod is, qui communicavit sacrilegē, non satisfecerit praecepto Divino de sumptione Viatici, sed adhuc teneatur ad aliam, & dignam sumptionem: id quod colligitur ex illa propositione damnata 55. per Innocentium XI. *Præcepto Communionis annue satisfit per sacrilegam Domini manducationem*; nam si huic non satisfit, cum sit purē Ecclesiasticum, quomodo illi satisfactum sit, quod est Divinum? Quod si autem, quantum conscientia sibi dicat, semel durante illo mortis periculo, dignē sacrosanctum Viaticum receperit, licet illud adhuc possit sapius recipere, tamen non obligatur. Excipiunt quidem aliqui: nisi infirmus post Communionem in mortale lapsus esset; id verō alii cum Suarezio rejiciunt; alioquin sequeretur, intra eundem diem S. Eucharistiam iterum sumendam fore, si infirmus

G

post

post primam susceptionem mortaliter peccasset, quod est contra usum Ecclesiæ.

96

RESOL. II. Non est licitum, minùs obligatorium, sumere Viaticum sub specie vini, si nequeat sumi sub specie panis; quia est contra substantialem quasi ritum præscriptum ab Ecclesia; unde si infirmus non possit deglutire species panis, sed tantum vini, melius erit minimam S. Hostiæ particulam præbere cum vino, vel juscule, quam species vini. *La Croix num. 611.*

97

RESOL. III. Potest Sacrum Viaticum non tantum semel, sed etiam sæpius durante eadem infirmitate, ministrari non jejuno. Etenim Concilium Constantiense sess. 13. sine limitatione permittit, illud in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, à Jure, vel Ecclesia concessio, vel admissio percipi à non jejunis, si nempe commodè non possint jejuni permanere. Et licet aliqui exigant quandam dierum intercapedinem, probabile tamen est, quod si aliquis assuetus sit frequenter communicare, possit toties, quoties sibi aliàs liceret communicare jejuno, si esset sanus, tempore ægritudinis communicare non jejunos. *Laym. cit. tr. 4. cap. 6. num. 20. Gobat num. 316.*

Punctum X. *A quonam infirmus Sacrosanctum Viaticum debeat recipere?*

RE-

RESOL. I. Debet illud recipere à Pa- 98
store proprio; quia in *Clem. 1. de Privileg.* sta-
uitur poena excommunicationis in Reli-
giosos, qui Clericis aut Laicis Sacramentum Un-
ctionis Extremae, vel Eucharistiae ministrare, matri-
moniaue solennizare, non habitâ super his Paro-
chialis Presbyteri licentiâ speciali - - - præsump-
serint. Quod tamen de prima solum vice
intelligendum est; si enim ægrotus jam sa-
tisfecerit præcepto de Viatico, nullo jure
prohibitum est accipere S. Eucharistiam de
manu Religiosi, dummodo is illam sine li-
centia Episcopi, vel Parochi non publicè
portet per plateam. *Busenbaum de Euchar.*
cap. 2. dub. 1. art. 1. num. 7. Suarez, & alii.
Pariter nec prohibentur Religiosi dare S.
Viaticum suis domesticis, vel familiaribus,
ut patet ex *Compend. Privileg. & Familiaris.*

RESOL. II. Ubi urgens est necessitas, 99
& Parochus nolit, vel non possit S. Viati-
cum ministrare, quivis alius Sacerdos, vel
Regularis, vel Sæcularis, & hoc deficiente,
etiam Diaconus, S. Viaticum ad infirmum
deferre potest, per licentiam, quam ipsi SS.
Canones, & præsumpta voluntas Episcopi,
aut Papæ in tali casu impertiuntur, ut tra-
dunt Sotus, Henriquez, Toletus, Miranda,
Layman lib. 5. tract. 4. cap. 7. num. 2.

RESOL. III. Potest Sacerdos, in discri- 100
men vitæ conjectus, si absit alius Sacerdos,

ministrare S. Viaticum sibi ipsi; quia non est Jure Divino necessarium, ut Minister hujus Sacramenti à suscipiente personaliter distinguatur: imò in primitiva Ecclesia solebant S. Evcharistiam in proprias manus accipere, & domum deferre. Et ideo hoc ipsum licere Laico, docent magni numeri & nominis Authores apud La Croix cit. num. 482. Opposita tamen est communior; quia praxis illa quoad Laicos est contra consuetudinem, & sensum communem fidelium; nec videtur tanta esse necessitas hujus Sacramenti ad salutem, ut ei cedere debeat reverentia prohibens, ne à Laicis ministraretur.

Punctum XI. *An aliqua sit obligatio, vel utilitas recipiendi Extremæ Unctionis Sacramentum?*

101 RESOL. I. Nullam esse necessitatem, nec medii, nec præcepti, adeoque nullam obligationem recipiendi hoc Sacramentum, per se loquendò, communis est DD. Sententia cum S. Thoma 4. dist. 23. quest. 1. Layman lib. 5. tr. 8. cap. 7. & aliis. Per accidens tamen, si infirmus aliud Sacramentum percipere non possit, puta quia ob rabiem SS. Viaticum non admittit, absolutionis verò ob negativam indispositionem est incapax, obligatus videtur ad hoc Sacramentum suscipiendum, ne animam damna-

tio-

tionis periculo exponat, nisi rursus per phrenesin excusetur. Alioquin, si quis ex mera negligentia istud Sacramentum omittat, veniale peccatum non videtur effugere.

RESOL. II. Utilitas hujus Sacramenti 102
magna est; ut advertit S. Augustinus Serm. 215. circa med. dum ait: *Quoties aliqua infirmitas supervenerit, Corpus & Sanguinem Christi ille, qui agrotat, accipiat, & inde corpusculum suum unget, ut illud, quod scriptum est, impleatur in eo: Infirmatur aliquis, inducat Presbyteros &c. Videte, fratres, quia qui in infirmitate ad Ecclesiam concurrerit, & corporis sanitatem recipere, & peccatorum indulgentiam merebitur obtinere. Et ideo, qui curam animarum gerit, ratione officii obligatur ex justitia hoc Sacramentum subditis capacibus ministrare; alius verò Sacerdos non nisi ex charitate, si in casu necessitatis facile ministrare possit. Proinde*

Punctum XII. *A quo Ministro hoc Sacramentum sit recipiendum?*

RESOL. I. Per se, à solo Parocho, vel 103
commissionem ab eo habente, ita ut Religiosi oppositum facientes, ipsam excommunicationis Sententiam ipso facto incurrant, ut constat ex Clementina allegata. Imò nec ipse Parochus potest esse Minister hujus Sacramenti, nisi sit Sacerdos, propter expressum textum Apostoli Jacobi cap. 5. *Inducat*

Presbyteros. Si tamen alius Sacerdos, quamvis illicitè, hoc Sacramentum infirmo administraret, validè ageret; quia ejus administratio intrinsecè non est actus jurisdictionis, sicut administratio Sacramenti Pœnitentiæ.

104 RESOL. II. In casu tamen extremæ necessitatis, si nempe vel proprius Parochus absit, vel nolit Sacramentum hoc ministrare, potest hoc quilibet Sacerdos sive Sæcularis, sive Regularis, ex tacita commissione Summi Pontificis, propter maximam hujus Sacramenti in extrema lucta utilitatem. Laym. cit. cap. 6. num. 2.

Punctum XIII. *Quibusnam, & quoties danda sit Extrema Unctio?*

105 RESOL. I. Extrema Unctio dari potest solis baptizatis, usum rationis adeptis, & gravi infirmitate laborantibus. De primo patet; quia Baptismus est *janua vitæ spiritualis*; quia per ipsum de corpore efficimur Ecclesiæ, ait Florentinum, & ideo etiam est janua aliorum Sacramentorum. De secundo liquet inde; quia Extrema Unctio instituta est ad causandam gratiam de se deletivam venialium, & ad confortandum hominem contra tentationes, atque ad alleviandam animam, ut significat S. Jacobus cit. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine*

ae Domini; & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei. Sed hæc non conveniunt, nisi habenti usum rationis: ergo &c. Tertia pars aperte habetur in Concil. Florent. Hoc Sacramentum, nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari non debet. Et Tridentino Sess. 14. de Sacram. Extrem. Unct. c. 3. ibi: declaratur etiam, esse hanc Unctionem infirmis adhibendam, illis verò præsertim, qui periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur: quod etiam indicant illa verba Apostoli: Infirmatur quis in vobis.

RISOL. II. Illicitum est, eadem infirmitate & morbi periculo durante, reiterare Extremam Unctionem eidem infirmo. Probatu ex Carechismo Romano tit. de Sacram. Extrem. Unct. sect. 11. & Rubrica Ritualis Romani, in quibus hæc veritas aperte deciditur. Prior ita habet: Illud observare oportet, in una, eademque agrotatione, cum aeger in eadem vitæ periculo positus est, semel tantum unguendum esse. Posterior ita: In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet. Quod ideo forsan ita institutum est, ut infirmi majori cum fervore suscipiant hoc Sacramentum, scientes, semel tantum in eadem infirmitate ipsum posse recipi.

RESOL. III. Quodsi infirmus, Oleo sancto inunctus, ab illa infirmitate convalescerit, & deinde in aliam lethalem infirmitate

mitatem inciderit ; vel saltem prima infirmitas, postquam periculosa esse desit, recruduerit, & de novo periculosa facta fuerit, potest Sacramentum Extremæ Unctionis iterum suscipere, & toties, quoties talis facta est alteratio. Primus casus clarè continetur in Concilio Tridentino *cit. ibi: Quòd si infirmi post susceptam hanc Unctionem convalescerint, iterum hujus Sacramenti subsidio utari poterunt, cum in aliud simile vitæ discrimen inciderint.* Alterum casum admittunt D. Bonaventura 4. dist. 23. p. 2. q. 4. in fine. D. Thomas ead. dist. q. 1. art. 4. & communiter alii Doctores ; cum sic moraliter censetur alia esse infirmitas. Confer Gobatum tr. 8. de Extr. Unct. n. 887. & seqq. Tamburium ibid. lib. 6. cap. 2. §. 6. à n. 3. Clericatum eod. tit. decis. 81. n. 41. & alios communiter.

§. II.

Praxis Confessariorum circa expositam Doctrinam.

CASUS I.

Ferdinandus Religiosus, in sua obedientia extra Claustrum commoratus, incidit in morbum lethalem ; quocirca Parochus, apud quem decubuit, suaviter ac tempestivè eum admonuit sui periculi, offerens ipsi sua ministeria, si ordinariis infirmorum

Sa-